

között. A gazdasági bankban *háromszázharmincezer* korona betétje van a városnak, amelyből kilencvenezer korona az árvaszék kezelésében levő gyámpénztár pénze. A gazdasági bank azt az előterjesztést intézte a tanácshoz, hogy a bank nyolcszáz ezer korona elsőbbségi részvényéből, melyet nemrégén bocsátottak a piacra, jegyezzen a város százötvenezer, a gyámpénztár pedig ötvenezer koronát. A pénztintézet azzal indokolta az előterjesztését, hogy ez a megoldás elősegítené ügyeinek a rendezését. Ebben az ügyben még nem történt döntés.

1910-ig a városnak csak két szegedi pénztintézetben volt betétje: a Szeged-Csongrádi Takarékpénztárban és a Kereskedelmi és Iparbankban. 1910-ben egyik közgyűlésen, *Bokor* Adolt azt indítványozta, hogy e két pénztintézetten kívül még a Szegedi Hitelbank, Szegedi Takaré- és Hitel rt. és a Szegedi Kézművesbank kapjon betétet. Ugyanezen a közgyűlésen volt egy másik indítvány is, amely sze-

rint minden pénztintézet, amelynek legalább egy millió korona az alaptőkéje, részesülne a város betétjében. Ezt az indítványt azonban Bokor Adolf indítványával szemben két szótöbbséggel leszavazta a közgyűlés. A közgyűlés határozatát a belügyminiszter is jóváhagyta.

Minthogy a város az összes pénztintézetekben levő betétjeit fölmondta, a szeptemberi közgyűlésre nehezedik annak a súlyos kérdésnek a megoldása, hogy

Mi lesz a pénztintézetekben levő betéttel? A szegedi pénzpiac helyzetének a szempontjából nagyon szomorú ötlet az, amely a város négy millió koronáját ki akarja ragadnia a szegedi pénztintézetek kezéből. Ezt a kérdést csak úgy lehet megoldani, hogy a szegedi pénzpiac a legcsekélyebb megrázkódtatástól is megmeneküljön, bár *kétségtelen, hogy a város betétjét december 31-re kivétel nélkül minden bank vissza tudná fizetni.*

egyideig és *mint hivatásos újságíró működött* egyik nagyobb ottani napilapnál. Ez nem gátolta azonban meg abban, hogy meg ne szerezze a doktori diplomát. 1907. júniusában a kolozsvári egyetemen *a jogtudományok doktorává avatták.* Ezt hamarosan követte az államtudományi doktorátus is, úgy, hogy Hercegh József ekkor doktor utriusgra juris lett. Hogy mekkora energia, milyen szédületes szorgalom és talentum rejlett benne, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy fél év múlva *kémiából és természetrajzból tanári képesítést is szerzett.*

A szentesi főkapitány.

Ez alatt elfogyott az örökség. A szó szoros értelmében öt év alatt *eltanulta* Hercegh József a tizenkétezer koronát. A diplomából pedig nem tudott megélni. Ügyvédi irodába nem mehetett, mert a jellegzetes vidéki állapotok Kolozsvárott is dühöngtek. Mindenütt a rokonság és a protekció nyert először is kielégítést. Ahol kaphatott volna állást, ott olyan nevetségesen csekély fizetést kínáltak neki, amit minden önértékes ember felháborodással utasít vissza. Ily körülmények között elhatározta, hogy félreteszi egyelőre a diplomákat és továbbra is hírlapírói működéséből él.

Visszatért szülővárosába Szentesre és 1908. elején átvette a „*Szentesi Lapok*” szerkesztését. Nagyratörő ambícióval, kitartó erővel és páthosszal szolgálta új hivatását, óriási szervező és produkáló képességével pedig annyira felkeltette maga iránt *Kelemen* Béla dr. akkori főispán figyelmét, hogy egy cikke miatt, amelyben a szentesi közigazgatási és közbiztonsági állapotokat vette szigorú kritika alá; *a főispán 1908. március 18-án kinevezte Csongrád vármegye székhelyének Szentesnek főkapitányává.*

Huszonnégyéves volt Hercegh József dr. A kinevezés országszerte nagy szenzációt keltett, mert ilyen fiatalon még senki nem ért el ilyen fontos és diszes pozíciót. A „*Közbiztonság*” című rendőrségi közlöny a fényképét is leközölte és mindenki nagy jövőt jósolt Herceghnek.

Csendőrök a városházán.

Hercegh főkapitány működését eleinte a siker és elismerés koronázta. Meglepő rátermettséggel és erélylyel intézte Szentes közbiztonsági ügyeit. Modern felfogásával, széles látókörével, alapos tudásával szinte reformatori tisztet töltött be és átalakító hatással volt a város társadalmi életére is.

Főkapitányi állásához olyan esemény fűződik, amely még soha meg nem történt a magyar közigazgatásban. A sajtó annak idején kimerítően tárgyalta ezt az ügyet. Hercegh József dr. volt ugyanis az, aki 1909-ben *csendőrökkel vezettette ki a szentesi városházáról az összes városi hivatalnokokat,* mert az épület olyan botrányos állapotban volt, hogy minden pillanatban attól lehetett tartani, hogy *összedől.* A városi közgyűlés azonban ezt nem akarta belátni és arra az álláspontra helyezkedett, hogy Szentes anyagi körülményei nem engedik meg: új városháza építését. Hercegh, mint főkapitány ekkor kilakoltató végzést hozott, de mert ennek nem tettek eleget, karhatalommal szerzett érvényt. A belügyminiszterhez távirati panasz ment ellene, a belügyminiszter azonban *jóváhagyta* intézkedését. Az események hatása alatt kezdtek meg a szentesiek az új városháza építését, amelynek ügye *már husz év óta vajudott.* Az új városháza fel is épült s meg is nyitották az idén.

Hercegh amikor pozíciója megerősödött, *megnősült.* A főkapitányi állást érezte olyan biztos ekzisztenciának, amelyre asszonyt lehet vinni a házhoz. A körülmények azonban gyorsan megváltoztak és úgy Herceghre, mint családjára, súlyos megpróbáltatások várakoztak.

Az új rezsim.

Több, mint két évig volt már Hercegh József dr. Szentes város főkapitánya, mikor maga elé hívatta *Kelemen* Béla főispán. Elmondta Hercegnek, hogy eddigi működését figyelemmel kísérte és a legjobb megelégedését fejezte ki. Egyszersmind tudomására hoz-

Főkapitányból cimfestő

Hercegh József dr. Szentes város volt rendőrfőkapitánya három diplomájából nem tudott megélni, eljött Szegedre és mint cimfestő próbál boldogulni. — Az elkeseredett ember diplomáit visszaküldte a kolozsvári egyetemnek.

(*Saját tudósítónktól*). Szenzációja van Szegednek, *Jónás* Ernő szegedi cimfestőhöz munkába állott a napokban egy új segéd. Feltűnően intelligens arca, elegáns megjelenése, finom, artisztikus vonásai az első pillanatban elárulták, hogy nem cimfestő műhelyben töltötte eddigi életét. Az új segéd nem más, mint egy többszöri diplomával rendelkező doktor. A nevét a három év előtt történt csongrádmegyei események révén az egész ország ismeri. A *cimfestő műhelybe vetődött uri ember: Hercegh József dr., Szentes városának évekig volt rendőrfőkapitánya.*

Egy fényesnek ígérkezett karrier letörésénél ül megint gyászorgiát az élet.

Atablótaz örökvégzet sötét apotheoiziseként, sok-sok átvirrasztott, átszenvedett éjszaka ezernyi reményteljes küzdelem, vágyó akarás, átszenvedett kudarc és végül: nyomorban sinylődő család adja meg hozzá. Régi mese, régi fantáziák szárnyán tör fel hozzánk. Régi dal és régi rege, arról amit mi is átéltünk, amit mi is átsínyeltünk. Kis diák szoba, pislogó petróleum lámpással, a rengő lábu asztalon színes fedetű latin és görög könyvek, fizika és algebra: tanulás és vizsgák végtelens orozata. Azután hosszas kinlódás, rémes vergődés után nagy öröm: az első diploma megérkezése, talán később a másodiké is.

... És mikor azt hisszük, hogy már boldogulni tudunk, mikor remélünk és bizunk mind abban ami szép, nemes és

jó, akkorra egyszerre ránk köszönt az élet, az anyagiaskodó, a kegyetlen, a rut élet sérthetetlen realizmusával, cinikus következetlenségével. Megérkezik az első csalódás, az első vád: elveszithetjük önbizalmunkat, félünk az emberektől és megutáljuk hivatásunkat. Ellenséget látunk mindenkin és ellensége és gyáva ellenőrzője leszünk önmagunknak. Azután ha nem történik valami szerencsés fordulat, nem akad valami csöndes tiszta nyugalom utunkba, jön a lelki disszharmónia, a meghasonlás, a letörés. A nőülés is kísért, a család, a velejáró gond és ádáz kenyérharc; fogytán lesz az erő, ellankad a kar, kihal az energia. De mondja el mindezt *Hercegh József dr. szomorú esete.*

Az első és a többi diploma.

Tizenhétéves korában került Hercegh József Kolozsvárra, az egyetlen magyar vidéki, egyetemi városba. Középiskoláit kitűnő eredménnyel végezte el és mint prematurus iratkozott be a jogi fakultásra. Erősen neki készült az akkoriban nagyon is frekvenciált pályának. Magával vitte tizenkétezer korona anyai örökségét is. Nem élt könnyelműen, mint a többi gazdag egyetemi hallgató, hanem komolyan neki feküdt tanulmányainak, dolgozott és irogatott. Később rajzolni és festeni is tanult, amellet lelkismeretesen látogatta az egyetemet. Az évek elég gyors egyhangúsággal haladtak el fölötté és közben lapoknál is kapott állást, ami által jövedelemhez is jutott, tehát kimélhette a gyorsan fogyó örökségét.

Öt évi Kolozsvárott való tartózkodása után elvégezte egyetemi tanulmányait és elhatározta, hogy hírlapíró lesz. Kolozsváron maradt még